

Mehmetçiğin akıttığı, altından da kıymetli kanı idi

“Bedeli Çanakale”de

7.4.90
Zaman

Ziyad EBUZZİYA(*)

İsmi, imparatorluk devrinde “Mektebi Sultânî” olan ve Cumhuriyetle “Galatasaray Lisesi”ne çevrilen bu çağın öğrencisi ve mezunları, Trablusgarb İtalyan Harbi (1911), Birinci Balkan Harbi (1912), İkinci Balkan Harbi (1913), Birinci Cihan Harbi (1914), İstiklâl Savaşı (1921), Kıbrıs Barış Harekâtı (1974) gibi savaşlara katılarak 45 şehid vermişler, 150 kadarı da gazi olmuşlardır.

Askerlik görevini yaparken vatan uğrunda şehâdet mertebesine ermek veya gazi olmak her Türk için tabii bir şeydir. Ancak bu 45 şehid ve 150 gâzinin durumu başkadır. Zira bunların istisnasız hepsi (1909 ve 1914 “Askerî Mükellefiyet Kanunu” gereğince) askerlik vazifesinden ya muaf ya da maksureli (tecilli) tutulmuş gençlerdir. Bu iki kanun, Sultânî mektepleri talebe ve mezunlarını askerlik görevinden “maksureli” ettiği gibi, Balkan Harbi sırasında mer’i olan 1909 kanunu da, üstelik bütün İstanbul hal-kamı askerlik görevinden âzâde kılmaktadır!.. Bu şehid ve gazilerin hepsi 17-22 yaşında ve bir kısmı henüz mektebin lise ve orta kısımlarında, bir kısmı mezun ve İstanbul Darülfünunu veya Avrupa üniversitelerinde tahsil ediyken, birbirleriyle yarış edercesine askerlik şubelerine koymuşlar ve gönüllü olarak askere yazılmışlardır. Hatta içlerinden Irak Cephesi’nde şehid düşen 646 Celâl İbrahim, seferberliğin ilâmya beraber gecedan gidip askerlik şubesinin kapısında sabahlamış ve “1 Numaralı Gönüllü” yazılmak şerefini elde etmiştir. Bu gençlerin hepsi mükemmel lisan bildik-

lerinden, gönüllü kaydolunca karargâh hizmetine alınmışlar, ancak, cepheye ısrarla talip olarak ön saflarda döğüşmüşlerdir. Şu hususu da gözönünde bulundurmak gerekir: İmparatorluk devrinde, derslerinin tamamı hem Türkçe hem Fransızca olan tek mektep Galatasaray idi. Talebesinin yekünü 650 olup, bunun yarısına yakını da imparatorluğun Rum, Ermeni, Yahudi, Bulgar, Sırp, Karadağlı gibi gayrimüslim ekaliyet çocuklarıydılar. Geri kalan Türk ve Müslüman çocuklarının ne kadar azının 17-22 yaş arasında bulunabileceği anlaşılır. Bu da, hemen bütün Müslüman talebenin gönüllü olarak cephelere koştuğunu gösterir.

Üç aylık bir tâlimden sonra Mehmed Muzaffer, “zâbit namzedi” olarak Çanakale’de idi (Mart 1916). Müttefik İngiliz ve Fransız kuvvetleri, Çanakale’de uğradıkları mağlubiyetlerden ve verdikleri yüzelli bin zâyıattan sonra Boğaz’ı aşamayacaklarını anlamışlar, 1915’in son haftasıyla 1916’nın ilk haftasında bütün hatları tahliye edip, çıkıp gitmişlerdir.

Muzaffer, Çanakale’ye vardığında harb durmuştu. Zaman zaman, İmroz ve Bozcaada’da üslenmiş düşman gemileri ve uçakları bombardımanında bulunuyorlarsa da, 1915 Nisan’ından aralık sonuna kadar sekiz ay süren kanlı boğuşmalara kıyasla bu

bombardımanlar “hiç” “mesâbesindeydi. Çanakale’deki birliklerin büyük kısmı, Kafkas, Irak ve Filistin cephelerine sevk edilecekti. Hazırlanma ve noksanlarını ikmâl emri aldılar.

Muzaffer, birliğinin alay karargâhında görevliydi. Alay’ın, kamyon ve otomobil lastiği ile diğer birtakım malzemeye ihtiyacı vardı. Bunlar da ancak İstanbul’dan sağlanabilirdi. O devirlerde bu gibi basit mübâyâalar için açık artırma yapmak, ilanlarda bulunmak, ne âdetti, ne de bunlarda kaybedilecek vakit vardı. Herşey “itîmad”la yürütülürdü. Muzaffer, ağızğöz ve becerikli bir İstanbul çocuğu olduğundan, Karargâh, gerekli malzemenin temin ve mübâyâasına onu memur etti. İcabeden paranın kendisine itâsı için de Erkân-ı Harbiye Riyâseti’ne hitâben yazılı bir tezkereyi eline verdiler.

O yıllarda İstanbul’da otomobil ve kamyon, nâdir rastlanan vâsıtalarıdır. Bunların lastikleriyle yok denecek kadar azı ve karborsadaydı. Muzaffer aradı, uğraştı, nihayet Karaköy’de bir Yahudide istediklerini buldu. Fiyatlar pek fahişti ama, yapacak başka birşey yoktu. Anlaşmaya vardı. Lâzımgelen parayı almak üzere Erkân-ı Harbiye’ye gitti. Elindeki tezkereyi tediyeye mercine havâle etti. Muzaffer az sonra yaşlı bir kaymakam (yarbay)’ın huzurunda. Kaymakam, “Ne alınacak?” dedi. “Oto ve kamyon lastiği” cevabı verilince bir an durdu. Sonra Muzaffer’e dik dik baktı:

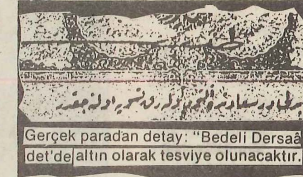
“Bana bak oğlum! Ben askerim ayağına postal, sırtına kaput alacak parayı bulamıyorum. Sen otomobil lastiğinden bah-

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 3E.232b

sediyorsun! Haydi yürü git, insan günâna sokma... Para mara yok!”

Muzaffer selâmı çıktı, dışarı çıktı. Harbiye Nezareti’nin (bugünkü Hukuk Fakül-

Gerçek paradan delay: “Bedeli Dersââ det’de’altın olarak tesviye olunacaktır.”

Taklid paradan delay: “Bedeli Çanakale’de’altın olarak tesviye olunacaktır.”

tesi binası) bahçesinden dış kapağı ağır ağır yürürken, ne yapacağını düşünüyordu. Malzemelere Alay’ın ihtiyacı vardı. Eldeki Almanların verdiği iki Mercedes-Benz kamyon ve iki binek arabası lastiksizdi. Diğer malzemeler de mutlaka lâzımdı. Kendisi, bulur alır diye görevlendirilmişti. Malzeme bulmuştu fakat para yoktu. Eli boş dönemezdi, bir çaresini bulmak lâzımdı...

Muzaffer bunları düşünce düşünce Bayezid Meydanı’na vardı. Birden durdu, kendi kendine güldü. Aradığı çareyi bulmuştu!

Doğru, tüccar Yahudi’ye gitti: “Paranın tediyeye muamelesi akşam üstü bitecek. Ezandan sonra gelip malları alamam, gece kaldıracak yerim yok. Yarın öğleden evvel yapurum Çanakale’ye kalkıyor, yetiştirmem lâzım. Onun için, sabah ezamında geleceğim. Malları mutlaka hazır edin...”

Tüccar “peki” dedi. Muzaffer tam ayrılrken ilâve etti: “Altın para vermiyorlar, kâğıt para vermediler!”

Yahudi yine “peki” dedi. Ertesi sabah

• Devamı 10. Sayfada •

Rakınlarımızın hilelerine

Aydınlık kapıya ulaşanlar

Hz. Aişe

• Baştarafı 12. Sayfada •

Muzaffer, Merkez Kumandanlığı’ndan sağladığı araba ve nefetlerle ezan vakti Yahudi’nin kapısında. Ortalık henüz ışıyordu. Tüccar, malları hazırlamıştı. Havagazi fenerinin yarım yamalak aydınlatığı loşlukta mallar arabaya yüklendi. Muzaffer, bir yüz-lük kaime (yüz liralık kâğıt para) verdi. Araba dörtnal Sirkeci’ye yollandı.

Malzeme sat’a, oradan dubada bağlı gemiye aktarıldı. Az sonra da gemi Çanakale yolunu tutmuştu.

Üç gün sonra, Yahudi, elindeki yüzlük kaimayı bozdukmak üzere Osmanlı Bankası’na gitti. Bozmadılar... Zira elindeki para sahte idi!

Muzaffer, evrak-ı nakdiyelerin basımında kullanılan kâğıdın aynı Karaköy kırtasiyecilerinden tedarik etmiş, bütün gece oturmuş, çini mürekkebi ve boya ile, gerçeğinden bir bakışta ayır edilemeyecek nefasette taklid bir para yapmıştı!.. Tüccara verdiği ve yutturduğu para buydu. O devrin hakiki paralarının üzerindeki yazılar ara-

Bedeli

sında bir de şu ibâre bulunurdu: “Bedeli Dersââdette altın olarak tesviye olunacaktır.” Muzaffer, yaptığı taklid parada bu ibareyi şöyle yazmıştı:

“Bedeli Çanakale’de altın olarak tesviye olunacaktır.”

Onun burada “altın” dediği, Çanakale’de Mehmedçiğin akıttığı, altından da kıymetli kanı idi...

Sahte paraya gelince... Yahudi tüccar bunu mesele yapmadı. Yapmak mı istemedi, yapmaktan mı çekindi, bilinmez. Ancak olay bütün İstanbul’u yayıldı. Dünyada emsâli olmayan ve olmayacak olan bu hâdise Şehzâde Abdühalim Efendi’nin kulağına kadar gitti. Şehzâde hemen lalâsını göndererek Yahudi tüccarı buldurdu. Yüzlük taklid evrak-ı nakdiyeyi, bedelini altın olarak ödeyip aldı. Çok zarif se-def kakmalı, içi kadifeli bir mücevher çekmecesine yerleştirip, İstanbul Polis Okulu’ndaki Emniyet Müzesi’ne hediye etti. Bu emsalsiz parça, müzede şeref mevkinde muhafaza olundu...

(Lâle’den)

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 3E.232b